

A HALLGATÓK SZOCIÁLIS HELYZETE

1996 március-áprilisában a TEMPUS-program keretében a Magyar Felsőoktatási Egyesületek Szövetsége megbízásából egy 1500 fős országos reprezentatív mintán kérdőíves adatfelmerést végzett az *Expanzió Humán Tanácsadó*, melynek adatait az Oktatáskutató Intézet munkatársai elemezték. A felmérés során egyetemistákat, főiskolásokat kérdeztünk meg életkörülményeikről, anyagi helyzetükről.

Bevételek, pénzbeli támogatás

A hallgatók bevételeit vizsgálva nyolc lehetséges forrást jelöltünk meg, és arra kértük a hallgatókat, mondják meg, hogy az egyes forrásokból van-e havonta rendszeres jövedelmük, s ha igen, körülbelül mennyi? Az alábbiakban bemutatjuk, hogy milyen bevételeik vannak, s azok átlagosan havonta mennyit tesznek ki. Az átlagos jövedelem kiszámításakor nem vettük figyelembe azokat, akik nem akartak, vagy nem tudtak a kérdésre válaszolni. A táblázat utolsó oszlopában feltüntettük, hogy a hallgatóknak hány százaléka rendelkezik az adott bevétellel.

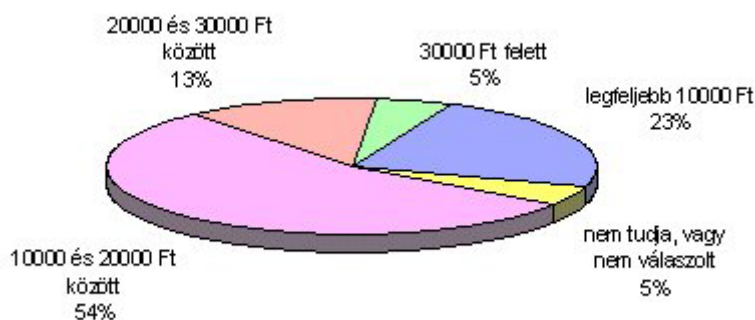
"Mennyi az a pénz, amivel rendelkezél, és milyen forrásokból tevődik össze?"

Forrás	Átlagos bevétel (Ft/hó)	Válaszolók aránya (%)
Szülőktől kapott támogatás	7 557 Ft	80%
Tanulmányi ösztöndíj	5 215 Ft	82%
Szociális támogatás	2 397 Ft	37%
Tanulmányi szerződésből származó ösztöndíj	6 555 Ft	3%
Önkormányzati szociális támogatás	2 210 Ft	2%
Munkavégzés + vállalkozás	6 136 Ft	45%
Lakás bérbeadása	10 633 Ft	2%
Egyéb forrás	6 688 Ft	12%
Összesen	15 561 Ft	

Mint látható, a hallgatók legszélesebb körét érintő támogatások a szülőktől kapott pénzek és a tanulmányi ösztöndíjak (80-82 %-ra jellemző ez a forrás). Viszonylag magas azoknak hallgatóknak az aránya, akik szociális támogatásban is részesülnek (39 %).

Az alábbi ábra adatai szerint a hallgatók több, mint fele (54 %-a) egy hónapban átlagosan 10000-20000 Ft közötti bevétellel rendelkezik, majdnem egynegyedük (23 %) viszont 10000 Ft alatti összegből él (öt-öt százalék nem tudja, illetve 30000 Ft fölötti bevétellel rendelkezik).

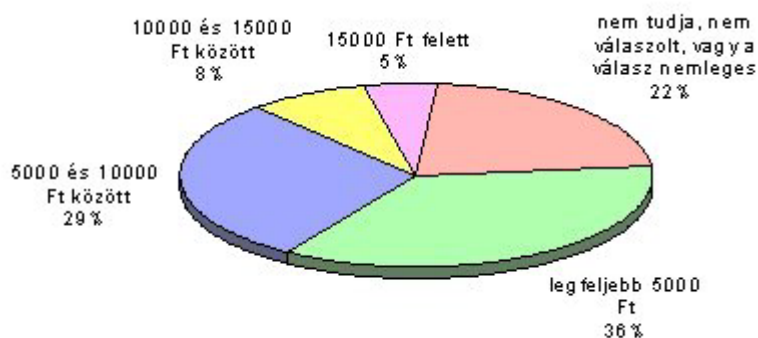
A hallgatók rendelkezésére álló anyagi források

A továbbiakban részletesebben vizsgáljuk azokat a bevételeket, amelyeket a hallgatók nagyobb hányada említett, a szülőktől származó bevételeket és juttatásokat, az ösztöndíjból és a munkavégzésből származó jövedelmeket (amely 45 %-ukra jellemző).

A szülőktől származó pénzbeli és egyéb juttatások

Pénzbeli támogatások – a szülőktől származó bevételek

A hallgatók közel kétharmada esetében nem nagyobb 10000 forintnál az az összeg, amelyet otthonról kap. Mindössze 13 %-uk kap ennél nagyobb összeget, s körülbelül egyötödük nem tudja, mennyit kap otthonról.

Egyéb juttatások

Nem pénzbeli támogatást is kapnak a hallgatók különböző helyekről (szülők, rokonok vagy mások). Ezek értékét havi bontásban nagyon nehéz lenne forintban kifejezni, ezért erről a kérdőíven nem kértünk információt. Emiatt a kapott eredmények feltételezhetően a valóságban nagyon különböző értékeket takarnak.

A nem pénzbeli támogatások közül leggyakoribb az élelmiszer, amelyet a megkérdezettek 71 %-a rendszeresen, 20 %-a alkalmanként kap.

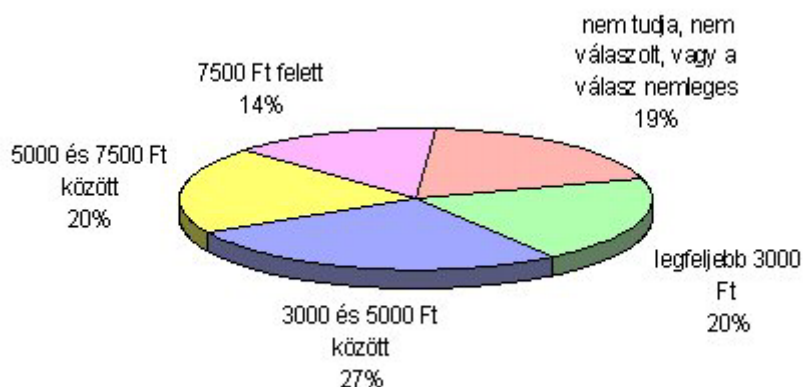
A hallgatók nagyobb része (56 %) alkalmanként, kisebb része (29 %) pedig rendszeresen kap otthonról ruhaneműt. Ezen kívül közlekedési támogatást (bérlet, autóhasználat) 35 %-uk rendszeresen, 20 %-uk alkalmanként kap. Körülbelül egytizedük időnként egyéb (nem pénzbeli) támogatást is kap.

A családok jellemzőit abból a szempontból is megvizsgáltuk, hogy milyen mértékben teszik a hallgatók számára szabaddá az ösztöndíjak (esetleg) szociális támogatások összegének felhasználását.

A megkérdezett hallgatók 82 %-a az ilyen címen kapott összeggel teljes egészében maga rendelkezik. Öt százalékuk ösztöndíjának, illetve szociális támogatásának egy részét, három százalékuk pedig teljes egészét beadja a családi költségvetésbe. A hallgatók további hét százaléka sem tanulmányi ösztöndíjat, sem szociális támogatást nem kap.

Ösztöndíjak

A tanulmányi ösztöndíjak nagysága

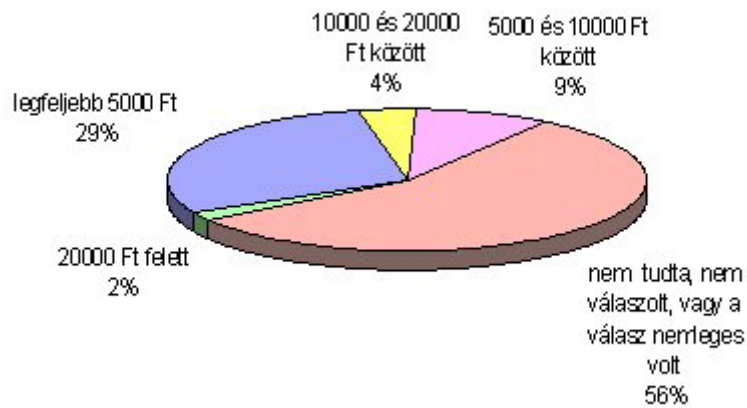

Az ösztöndíj nagyságára vonatkozó kérdésünkre a hallgatók közel ötöde nem tudott vagy nem akart válaszolni. A megkérdezett hallgatók több mint negyede (27 %) 3000-5000 Ft közötti összeget, egyötöde 5000-7500 Ft közötti összeget, szintén egyötödük legfeljebb 3000 Ft-ot, és 14 %-uk 7500 forintnál nagyobb összeget kap ösztöndíjként.

A következő, az eddigieknél kevésbé széles hallgatói csoportot érintő bevételi forrás a munkavégzésből származó jövedelem. Ennek mértékét a következő oldalon levő ábra mutatja be.

Amint az ábra mutatja, a hallgatók több mint fele nemleges választ adott a kérdésre. A munkavégzésből származó jövedelmek között leggyakrabban a havi 5000 Ft alatti jövedelem fordul elő (29 %). Jelentős még az 5-10000 Ft közötti jövedelmek aránya (9 %), az ennél magasabb jövedelmeké azonban csak néhány – négy, illetve kettő – százalék.

A munkavégzésből származó bevételek havi átlaga

Amikor azt kérdeztük a hallgatóktól, hogy milyen formában és milyen gyakran végeznek kereső tevékenységet, azt is megvizsgáltuk, hogy a hallgatók az általuk megkeresett pénzeket hogyan, mire használják fel. A hallgatók jelentős hányada (43 %) teljes mértékben a saját megélhetésére fordítja, és feléli a maga által megkeresett összeget. Az egyetemisták és a főiskolások másik fele (49 %) pedig valamennyi pénzt félretesz. A megkérdezetteknek 5 %-a mondta azt, hogy a megkeresett pénz teljes egészében félre tudja tenni.

*Szemerszki
Mariann*